

Sen diňe aýlyk alýaň, ýitirjek zadyň barmy!

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 22 января, 2025

Sen diňe aýlyk alýaň, ýitirjek zadyň barmy! SEN DIÑE AÝLYK ALÝAŇ, ÝITIRJEK ZADYŇ BARMY!

Dünýä taryhyna ser salanyňda, suwuň töwereginde jemlenen jemgyyetleriň döwletleşme prosesinde diýseň üstünlikli netijeleri gazanandygyny görmek bolýar.

Akar suwlaryň peýdalanmaga amatly ýagdaýyna getirilen ýerlerinde alysdaky halklar bilen gatnaşyklary güýçlendiren deňiz kenarlary jemgyyetleriň özleri üçin gerekli önemciliği artykmajy bilen üpjün edipdir. Bu artykmaçlyk daşarky söwda ýoly arkaly göze ilipdir. Turuwbaşdan heniz hiç kimiňki däl wagty eýelemek ýoly arkaly öz hasaplaryna geçirilwн edilen bu ýerler, başga halklar üçin ugrunda uruş turzup biljek ýerler hökmünde görlüpdir. Muňa garşylyklaýyn, bu ýerleri elinde saklayanlar olary goramak üçin goranyaňsa üns berip, bilelikde hereket etmeginiň we döwletleşme prosesine giripdir. Çünkü kynlyk bilen öndüren önumlerini we özlerini goramak üçin käbir emel-tilsimleri oýlap tapanlarynda amatly ýerde şäher gurmaly we guran şol şäherlerinde bir ýere jemlenmeli boldular. Bu güýçlendirilen şäherler ähli taýpalaryň bir ýere üýşüp, ýeke-täk merkeziň goragy astyna girmegini üpjün etmelidi, şeýlelik bilen merkezi güýçlere garşy bir bitewi güýç ýaly bolup görünen taýpa serdarlary kem-kemden taryhyň gatyna girmelidi.

Umumy bähbitleri nazara alyp, bir bitewi millet hökmünde hereket etmegi öwrenen kowumlar güýçlenip şäherlerini gorapdyrlar, diñe ekerançylyk önümlerini däl, bazar ýerleri arkaly söwda-satyklaryny-da artdyrypdyrlar. Taryhda Ýewropanyň bol suwly derýalary we uly portlary häzirem ähli at-owazasy bilen dowam edýän şäherlere ýer bolup hyzmat eden bolsa, ekerançylyga oñaýsyz Arabystan çölleri-de taýpalaryň mekany bolup hyzmat edipdir.

Diýmek, jemgyyeti jemgyyet edýän iň möhüm faktorlaryň başyny önemcilik çekýär. Döwlet bolmagyň düýp maksady bu önemciliğin dowamlylygyny üpjün etmekdir. Bärde birinji bolup ýada düşyän zat basybalyjy güýçlere we terrorçylara garşy ýurt bütewiliginiň goralmagy, bolýan birtopar hadysalaryň söwda-satyga ýaramaz täsirini ýetirmezligi üçin öňüni alyş çäreleriniň geçirilmegidir. Önümçiliğin dowamlylygy taýdan ýaragly goranyaşça çenli möhüm bolan başga bir mesele-de ykdysadyýetiň dolandyryşydyr. Ýagny ykdysady dolandyryş gorag dolandyrysynyň bir parçasdydýr. Döwletler harby cozuşlarlar bilen birlikde, ykdysady hüjümlere-de uçrap bilerler. Döwlet bolmagyň maksady-da bular ýaly hüjümleri yza serpikdirmek, hatda özünü batyrynyp bilmezler ýaly derejä ýetirmekdir. Raýatynyň öndürüyän önüminiň gymmatyny goramaýan hökümet milli goranyaş manysynda emelsiz, geleňsiz hökümetdir. «Sen diñe aýlyk alýaň, ýitirjek zadyň barmy?» diýen hökümet döwletiniň nämedigini bilmeýän hökümetdir. Raýatynyň aýlygyny goramak, ýerini goramak hem şonuň bilen bir zatdyr.

Aýşe SUJU.

«SÖZCÜ» gazeti, 20.12.2021 ý. Publisistika